

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/101/2017
Identifikačné číslo spisu:	1211201622
Dátum vydania rozhodnutia:	27.02.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:1211201622.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu H., trvalým pobytom v O., zastúpeného advokátom JUDr. Milanom Fulecom, so sídlom v Bratislave, Živnostenská ul. č.2, proti žalovanému 1/ O.i, trvalým pobytom v O. 2/ Z., trvalým pobytom v O. XX, obaja zastúpení JUDr. Sylviou Filipovou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Radvanská ul.č. 1, o určenie neúčinnosti zmluvy o prevode členských práv, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn.9 C 18/2011, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. januára 2017 sp. zn. 6Co/380/2016, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 25. januára 2017 sp. zn. 6Co/380/2016 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě l š i e k o n a n i e .

Odôvodnenie

. Okresný súd Bratislava II (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 21. apríla 2016 č.k. 9C 18/2011-115 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal určenia, že zmluva o prevode členských práv a povinností (ďalej len „ zmluva“) k družstevnému bytu č. 8 na K. zo 7.02.2008 uzavretá medzi U. a žalovanými 1/ a 2/ je voči nemu právne neúčinná. Žalobcovi súd prvej inštancie uložil povinnosť nahradiť žalovaným trovy právneho zastúpenia 580,98 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Výkonaným dokazovaním bolo zistené, že Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 19. marca 2004, č.k. 18C/1/2003-77, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 10. mája 2007, č.k. 3Co/320/2004-144, právoplatným dňa 16. októbra 2007, zrušil U. a žalobcovi právo spoločného nájmu k 3-izbovému družstevnému bytu č. X. nachádzajúcemu sa v O. H. poschodie a určil, že výlučným nájomcom a členom družstva zostáva U. s tým, že žalobca nemá nárok na bytovú náhradu. Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 22.septembra 2010, č.k. 15C/94/2004-170, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 16. 2. 2015, určil, že U. je povinná zaplatiť žalobcovi 46.700,- eur z titulu finančnej náhrady za odňaté členské práva k predmetnému družstevnému bytu. Medzi stranami nebolo sporné, že žalobca v čase, keď opúšťal svoju (t.č. už bývalú) manželku U. a ich tri v tom čase už plnoleté deti, svojim deťom povedal, že im „ prenecháva“ svoju časť predmetného družstevného bytu. Žalobca aj v rámci záverečného zhrnutia dňa 21.apríla 2016 uviedol, že pripúšťa, že „ mal záujem svoj podiel na právach k predmetnému bytu rozdeliť medzi svoje deti“. U. Z. zmluvou o prevode B., zo 7. februára 2008 ako výlučný nájomca a člen družstva previedla členské práva a povinnosti k predmetnému družstevnému

bytu na žalovaného 1/ a jeho manželku Z. Z. - žalovaného 2/. V dôsledku uvedeného súd prvej inštancie vyvodil záver, že žaloba nie je dôvodná. Súd prvej inštancie nepovažoval za preukázané, že by predmetný právny úkon - zmluva o prevode členských práv a povinností zo 7. februára 2008 bol uskutočnený v úmysle ukrátiť veriteľa, teda žalobcu. Bolo preukázané, že žalovaný 1/ vyplatil matke U. Z. sumu 400.000,- Sk a svojím súrodencom sumu 600.000,-Sk. Následne U. zmluvou o prevode členských práv a povinností k bytu zo 7.02.2008 previedla na žalovaných 1/, 2/ členské práva k predmetnému družstevnému bytu. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že U. pri prevode členských práv na žalovaných 1/, 2/ nekonala v úmysle ukrátiť žalobcu, ale v súlade s vôľou žalobcu pomohla deťom vyriešiť ich bytovú situáciu. Podľa súdu prvej inštancie žalobe by nebolo možné vyhovieť ani vzhľadom na absenciu dobrých mravov v konaní žalobcu. V tejto súvislosti súd prvej inštancie poukázal na to, že žalobca opúšťajúc predmetný družstevný byt na Nezábudkovej ul. č. 46 svojim trom deťom oznámil, že síce od nich odchádza, ale „prenecháva“ im svoju časť bytu. Následne súhlasil s návrhom riešenia bytovej otázky svojich detí, ktorú mu navrhla jeho najmladšia dcéra, a v ktorom je zahrnuté aj ďalšie užívanie predmetného družstevného bytu žalovanými 1/, 2/ za predpokladu vyplatenia ostatných súrodencom žalovaného 1/ spôsobom, že žalovaní 1/, 2/ zostanú bývať v byte na Nezábudkovej ul.č. 46, tento byt zrekonštruujú a z bytu vyplatia sestry a matku Annu Hanúskovú- vlastníčku členských práv k bytu.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 25. januára 2017 sp. zn. 8 Co 380/2016 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovaným priznal náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Odvolací súd vo svojom odôvodnení poukázal na znenie ustanovenia § 42a ods. 2 OZ, z ktoré vyplýva skutočnosť, že odporovateľnými nemôžu byť tzv. ekvivalentné právne úkony, pri ktorých nedochádza k objektívnemu zmenšeniu majetku dlžníka. Ide predovšetkým o kúpne zmluvy, ktoré uzavrel dlžník ako predávajúci a pri ktorých za predanú vec obdržal kúpnu cenu, teda ekvivalent v peniazoch. Je však potrebné, aby išlo o reálne ekvivalentné právne úkony. V konaní o odporovacej žalobe preto musí byť preukázaný záver, že odporovaný právny úkon je skutočne ekvivalentným úkonom, a to nie iba formálne, t. j. s poukazom na jeho znenie, ale fakticky, teda že dlžník za určité plnenie nadobudol iné plnenie skutočne rovnocennej - ekvivalentnej povahy (rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30 Cdo 2435/2006 z 05.03.2008). Vzhľadom na to je zrejmé, že v danej súvislosti treba posúdiť všeobecnú (obvyklú) cenu, ktorú by bolo možné dosiahnuť pri predaji veci (nehnuteľnosti) a to v dobe uzavretia odporovanej kúpnej zmluvy. Preto o ukracujúci právny úkon v zmysle ustanovenia § 42a OZ nejde, ak dlžník dostal od nadobúdateľa za prevedené veci, práva alebo iné majetkové hodnoty skutočne (reálne) ich obvyklú cenu alebo mu za ne bola inak poskytnutá primeraná (rovnocenná) náhrada. Konštatoval, že súd prvej inštancie sa vecou nezaoberal z vyššie uvedeného hľadiska a nevenoval pozornosť skutočnostiam relevantným pre rozhodnutie predmetnej veci. Stotožnil sa so súdom prvej inštancie zisteným skutkovým stavom avšak mu vytkol, že spomenutú zmluvu o prevode členských práva povinností si nezadovážil a neoboznámil sa s jej obsahom, hoci išlo v predmetnej veci o základný listinný dôkaz. Bolo na žalovaných preukázať, že úmysel Anny Hanúskovej ukrátiť žalobcu nemohli v čase urobenia odporovaného právneho úkonu(zmluvy o prevode členských práv a povinností) ani pri vyvinutí náležitej starostlivosti rozpoznať. Súčasne v konaní nebolo preukázané, že by Anna Hanúsková pri prevode členských práv a povinností konala „ v súlade s vôľou“ žalobcu a v tomto ohľade sa odvolací stotožnil s odvolacou argumentáciou žalobcu. Ohľadne použitia ustanovenia § 3 ods. 1 OZ podľa odvolacieho súdu je odporovateľnosť právneho úkonu zákonom upravený inštitút, a preto uplatnenie odporovateľnosti žalobou na súde nemôže byť výkonom práva, ktorý by bol v rozpore s dobrými mravmi. Napriek vyššie uvedenému odvolací súd mal za to, že žalobe nemožno vyhovieť. Zdôraznil, že rozhodnutie súdu, ktorým bolo odporovacej žalobe vyhovené, predstavuje podklad na to, že veriteľ sa môže na základe exekučného titulu vydanému proti dlžníkovi domáhať vykonania exekúcie postihnutím toho, čo odporovaným

(právne neúčinným) právnym úkonom ušlo z majetku dlžníka, a to nie proti dlžníkovi, ale proti osobe, s ktorou alebo v ktorej prospech bol právny úkon urobený. V prípade, že uspokojenie veriteľa z tohto majetku nie je dobre možné, musí sa veriteľ namiesto určenia neúčinnosti právneho úkonu domáhať, aby mu ten, komu z odporovateľného právneho úkonu dlžníka vznikol prospech, vydal takto získané plnenie. Žalovaní sú od 25.mája 2009 vlastníckmi predmetného bytu, ktorý kúpili od SBD Bratislava II. Za tejto situácie už žiadne členské práva a povinnosti vzťahujúce sa k predmetnému bytu neexistujú, keďže tento

byt už nie je družstevným bytom, ale je bytom vo vlastníctve žalovaných ako bývalých členov bytového družstva. Preto neprichádza do úvahy určenie neúčinnosti zmluvy o prevode členských práv a povinností zo 7. februára 2008 v zmysle § 42a a nasl. OZ, ale žalobca musí získať exekučný titul, ktorým mu bude priznaná náhrada voči žalovaným, ktorí mali z odporovateľného právneho úkonu prospech. V prejednávanej veci odporovaným právnym úkonom ušli z majetku dlžníčky Anny Hanúskovej členské práva a povinnosti viažúce sa k družstevnému bytu č. 8 na Nezábudkovej ul. č. 46 v Bratislave, pričom odporovaný právny úkon bol urobený v prospech žalovaných. Tí však v roku 2009 predmetný byt kúpili do vlastníctva. Členské práva a povinnosti, ktoré by sa viazali k tomuto bytu, teda neexistujú (bytové družstvo už nie je jeho vlastníkom). Za tejto situácie členské práva a povinnosti nemožno v exekučnom konaní postihnúť a odporovacia žaloba preto neprichádza do úvahy.

3. Žalobca podal proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. a / a b/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Dovolateľ poukázal na to, že odvolací súd vyriešil právne otázky podstatné pre rozhodnutie vo veci nesprávne, čím zaťažil konanie vadou nesprávneho právneho posúdenia veci. Uviedol, že v rámci konania bolo preukázané, že Zmluvou o prevode členských práv žalovaní nadobudli právo na prevod družstevného bytu do ich osobného vlastníctva, a to za cenu podľa § 17 ods. 7 zákona č. 182/1993 Z.z., t.j. za cenu zodpovedajúcu nesplatenému investičnému úveru s príslušenstvom pripadajúceho na tento byt. V tejto súvislosti dal žalobca do pozornosti, že po viac ako 40 rokoch splácania splátok predmetného investičného úveru bola zostatková hodnota nesplateného investičného úveru s príslušenstvom s najväčšou pravdepodobnosťou nulová, z čoho možno ustáliť záver, že k prevodu predmetného bytu do osobného vlastníctva žalovaných v roku 2009 došlo bezodplatne (resp. za odplatu symbolického charakteru). Zmluvou teda žalovaní nadobudli majetkovú hodnotu, ktorá bola totožná s majetkovou hodnotou predstavujúcou predmetný byt. V danej súvislosti žalobca odkázal na rozsudok Okresného súdu Bratislava II zo dňa 22. septembra 2010, ktorým mu bol priznaný nárok na zaplatenie finančnej čiastky 46.700,- eur, čo zodpovedá polovici hodnoty predmetného družstevného bytu určenej znaleckým posudkom. Znalec v tomto konaní na základe zadania vyššie uvedeného súdu prvej inštancie určoval všeobecnú hodnotu predmetného bytu a súd túto hodnotu posúdil ako totožnú s hodnotou predmetného členského podielu k družstevnému bytu. Na podporu uvedených záverov žalobca poukázal aj na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp.zn. 5 Cdo 29/2000, podľa ktorého „ členstvo v bytovom družstve, na rozdiel od iných typov družstiev, má konkrétny obsah v tom zmysle, že práva a povinnosti člena sú spojené s jednotlivým, presne špecifikovaným bytom. Pokiaľ sa potom členské práva a povinnosti prevádzajú (alebo prechádzajú), prevádza sa (prechádza) vo svojej podstate právo dispozície ku konkrétnemu bytu, ktorý však zostáva vo vlastníctve družstva, voči ktorému má aj nový člen povinnosti“. Uzatvorením zmluvy o prevode družstevného bytu do osobného vlastníctva oprávneného nájomcu totiž nedochádza k reálnemu prevodu vlastníckych oprávnení z družstva na oprávneného nájomcu, nakoľko všetkými týmito oprávneniami v čase uzatvorenia zmluvy už tento oprávnený nájomca disponuje. Všetky práva tvoriace majetkovú hodnotu bytu teda patria pred uzatvorením takejto zmluvy o prevode družstevného bytu rovnakému subjektu ako po uzatvorení takejto zmluvy. Jediným podstatným následkom uzatvorenia zmluvy o prevode družstevného bytu do osobného vlastníctva oprávneného nájomcu je zmena zápisu vlastníka bytu v katastri nehnuteľností z bytového družstva na oprávneného nájomcu. Z daného vyplýva, že majetková hodnota, ktorá ušla z majetku Anny Hanúskovej odporovaným právnym úkonom je odo dňa účinnosti zmluvy až do dnešného dňa stále majetkom žalovaných. Ohľadne daného poukázal žalobca na rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 3 Cdo 291/2006, ktorý uvádza: „ to znamená, že v takomto prípade nedochádza k nadobudnutiu nového majetku, ani rozmnoženiu doterajšieho majetku za trvania manželstva, ale ide iba o zmenu, ktorá nemá vplyv na povahu veci ako predmetu osobného vlastníctva“. Dovolateľ vyslovil názor, že aj z uvedenej vety rozsudku Najvyššieho súdu SR možno dovodiť záver, že v prípade, ak sa prevádza družstevný byt do osobného vlastníctva, nedochádza k nadobudnutiu nového majetku, ale ide iba o zmenu , ktorá nemá vplyv na povahu veci ako predmetu osobného vlastníctva. Premena členských práv k družstevnému bytu na vlastnícke právo k predmetnému bytu podľa Transformačného zákona, alebo podľa zákona č. 182/1993 Z.z., nemá žiadny vplyv na povahu veci ako predmetu osobného vlastníctva, ktorá zostáva nezmenená. V nadväznosti na uvedené žalobca vyslovil názor, že záver odvolacieho súdu, že členské práva k družstevnému bytu už neexistujú, a teda neexistuje majetková hodnota, ktorú by bolo možné v exekučnom konaní postihnúť je nesprávny, a je v

rozpore s uvádzanou judikatúrou Najvyššieho súdu SR. Vzhľadom na vyššie uvedené táto majetková hodnota existuje, po celý čas trvania tohto konania je vo vlastníctve žalovaných. Jedinou zmenou týkajúcou sa tejto majetkovej hodnoty je zmena jej formy, ku ktorej došlo v roku 2009 na základe zákonom zakotvenej transformácie. V danom prípade však žalovaní stále vlastní majetkovú hodnotu, ktorá ušla z majetku dlžníka - Anny Hanúskovej, a z tejto majetkovej hodnoty sa žalobca môže uspokojiť v rámci exekučného konania. Žalobca poukázal na to, že vyriešenie uvedenej právnej otázky nemožnosti uplatnenia odporovacej žaloby podľa prvej časti ustanovenia § 42b ods. 4 OZ zo strany odvolacieho súdu bolo jediným dôvodom potvrdenia rozsudku súdu prvej inštancie. Ak teda odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie postupoval nesprávne, a odvolaniu napriek tomu nevyhovел výlučne z dôvodu, že veriteľ mal podať žalobu podľa druhej časti § 42b OZ a nie podľa prvej časti § 42b OZ, interpretoval dané ustanovenie v prospech dlžníka, t.j. v rozpore s účelom inštitútu odporovateľnosti právnych úkonov predvídaných zákonodarcom. Žalobca považoval za nepochybné, že rozhodnutie v danej veci záviselo od vyriešenia právnej otázky, či v prípade, ak majetok, ktorý ušiel z majetku dlžníka odporovaným právnym úkonom, týkajúci sa prevodu členských práv k družstevnému bytu, je prípustná odporovacia žaloba podľa prvej časti ustanovenia § 42b ods. 4 OZ, alebo je v takomto prípade nevyhnutné uplatniť žalobu o finančnú náhradu podľa druhej časti ustanovenia § 42b ods. 4 OZ. S poukazom na vyššie uvedené je žalobca toho názoru, že odvolací súd vyriešil túto právnu otázku nesprávne a keďže žalobca nemá vedomosť o tom, že by bola táto otázka vyriešená v praxi dovolacieho súdu, je daný dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP ako aj to, že odvolací súd sa vysporiadal s touto právnou otázkou v rozpore s ustálenou praxou dovolacieho súdu, v dôsledku čoho je daný aj dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Žalobca navrhol, aby dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie, prípadne aby zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie a vrátil vec na ďalšie konanie pred súdom prvej inštancie.

4. Žalovaní sa vyjadrili k dovolaniu a uviedli, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu považujú za vecne správne, nakoľko je jasné, zrozumiteľné a dostatočne odôvodnené. Navrhol, aby najvyšší súd dovolanie zamietol ako nedôvodné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

6. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

7. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 CSP je taxatívny. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu. Táto otázka má byť vymedzená tak, aby odpoveď na ňu priniesla vyriešenie právneho problému, a zároveň aby jej právne posúdenie odvolacím súdom prinieslo všeobecné riešenie tej istej typovej právnej situácie. Práve posúdenie, či konkrétna otázka už bola alebo nebola dovolacím súdom vyriešená posudzuje dovolací súd.

8. Dovolateľ namieta, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil otázku, či v prípade, ak majetok, ktorý ušiel z majetku dlžníka odporovaným právnym úkonom, je prípustná odporovacia žaloba podľa prvej časti ustanovenia § 42b ods. 4 OZ, alebo je v takomto prípade nevyhnutné uplatniť žalobu o finančnú náhradu podľa druhej časti ustanovenia § 42b ods. 4 OZ.

9. Dovolací súd po zistení, že sú splnené všetky podmienky dovolacieho konania, vrátane odôvodnenia dovolania prípustným dovolacím dôvodom, pristúpil k skúmaniu predpokladov prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 C. s. p., pričom dospel k záveru, že tieto sú splnené. Rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od dovolateľom vymedzenej právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu doposiaľ riešená nebola (§421 ods.1 pís.,b/C.s.p.)

10. Najvyšší súd má síce vo veciach vyslovenia neúčinnosti právnych úkonov podľa § 42a a nasl. OZ pomerne bohatú rozhodovaciu činnosť, ale jej súčasťou nie je riešenie právnej otázky nastolenej dovolaním.

11. Právna úprava odporovateľnosti právnych úkonov je obsiahnutá v ustanoveniach §§ 42a a 42b Občianskeho zákonníka. Z hľadiska jej systematiky treba rozlišovať medzi aktívnou vecnou legitímáciou na uplatnenie odporovateľnosti (§ 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka), podmienkami odporovateľnosti (§ 42a ods. 2 až 5 Občianskeho zákonníka), spôsobom uplatnenia odporovateľnosti (§ 42b ods. 1 Občianskeho zákonníka), pasívnou vecnou legitímáciou (§ 42b ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka) a právnymi následkami spojenými s úspešným odporovaním právnemu úkonu (§ 42b ods. 4 Občianskeho zákonníka).

12.1. Právna veda aj súdna prax je v zhode v posúdení účelu, predmetu a subjektov inštitútu odporovateľnosti právnych úkonov.

12.2. Účelom odporovateľnosti je zabrániť ukráteniu veriteľa pri uspokojovaní jeho vymáhateľnej pohľadávky. Právne úkony dlžníka ukracujú uspokojenie pohľadávky veriteľa vtedy, ak vedú k zmenšeniu majetku dlžníka a ak v dôsledku nich vzniknuté zmenšenie majetku má súčasne za následok, že veriteľ nemôže dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky z majetku dlžníka, hoci nebyť týchto úkonov, by sa aspoň čiastočne uspokojil. (Rc 64/2002). Neúčinnosť právneho úkonu voči určitej osobe v podstate znamená, že veriteľ môže požadovať uspokojenie svojej pohľadávky z predmetu odporovaného právneho úkonu tak, akoby k tomuto úkonu vôbec nedošlo.

12.3. Predmetom odporovateľnosti sú právne úkony. Zákon taxatívne nevymedzuje, ktoré právne úkony môžu byť odporovateľnosťou napadnuté, preto do tohto okruhu patria všetky právne úkony, ktorým sa zhoršuje možnosť veriteľa na uspokojenie jeho pohľadávky. Postačuje, že daný právny úkon zmenšuje majetok dlžníka na úkor veriteľa. Súdna prax medzi také úkony zaradila kúpnu zmluvu, darovaciu zmluvu, prevzatie dlhu, postúpenie pohľadávky, odmietnutie dedičstva, odmietnutie daru, odpustenie dlhu, úmyselné nevymáhanie dlhu spôsobujúce premĺčanie nároku, prevzatie nevýhodného ručiteľského záväzku, použitie časti majetku na vklad do základného imania obchodnej spoločnosti.

12.4. Právo odporovať právnym úkonom sa viaže na veriteľovu pohľadávku, preto podľa zákona prislúcha iba veriteľovi a jej nadobúdateľovi v dôsledku singulárnej alebo univerzálnej sukcesie. Odporovať možno len úkonom dlžníka. Len dlžník môže ukrátiť nároky veriteľa. Ak iná osoba než dlžník urobí úkon, ktorým by sa ukrátili práva veriteľa, nemá to za následok vznik odporovateľnosti. Pod dlžníkom veriteľa je však potrebné rozumieť nielen osobu, ktorá je zaviazaná splniť veriteľovi vlastný dlh, ale aj ručiteľa a ďalšie osoby, ktoré sú z dôvodu akcesorickej a subsidiárnej povinnosti zákonom zaviazané uspokojiť pohľadávku veriteľa. Právo domáhať sa odporovateľnosti má veriteľ aj vtedy, ak je nárok proti dlžníkovi z jeho odporovateľného právneho úkonu už vymáhateľný alebo ak už bol dokonca uspokojený (§42a ods.1 druhá veta OZ).

13. Formu a účinky uplatnenia odporu upravuje ustanovenie §42b OZ.

13.1. Právo odporovať, teda subjektívne odporové právo veriteľ realizuje formou žaloby, ktorej znenie má smerovať na vyslovenie neúčinnosti konkrétne určeného právneho úkonu. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí z 30. apríla 2007 sp. 4Cdo 44/2007 (uverejnenom pod. č. R 5/2008) vyslovil, že odporovacia žaloba nie je určovacou žalobou podľa § 80 O.s.p. (§137 písm.c /C.s.p. -poznámka dovolacieho súdu), preto žalobca nemusí preukazovať naliehavý právny záujem na požadovanom určení.

Odporovateľný právny úkon sa stáva neúčinný až tým, že ho súd za neúčinný vyhlási. Odporovateľnosť nemožno riešiť ako predbežnú otázku, keď i zo samotného gramatického výkladu ustanovenia § 42b ods. 4 OZ vyplýva, že právna neúčinnosť právneho úkonu je dôsledkom úspešného odporovania.

13.2. Zmyslom žaloby je teda dosiahnutie súdneho rozhodnutia, ktorým je určené, že právny úkon dlžníka, ukracujúci uspokojenie veriteľovej vymáhateľnej pohľadávky je voči veriteľovi neúčinný. Súd v skutočnosti neurčuje existenciu alebo neexistenciu právneho pomeru, ale rozhoduje konštitutívne, keď vyhlasuje právny úkon za neúčinný. Právna neúčinnosť odporovateľného právneho úkonu je neúčinnosťou relatívnou, t.j. táto neúčinnosť patrí iba veriteľovi, ktorý sa úspešne domáhal odporovateľnosti právneho úkonu. Výslovenie neúčinnosti právneho úkonu zakladá veriteľovi priamy nárok domáhať sa uspokojenia svojej pohľadávky voči tomu, kto mal z odporovateľného úkonu prospech, a to výlučne z toho čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku. Vznik tohto nároku však nemôže predchádzať úspešnému odporovaniu, pretože môže nastať až ako jeho právny dôsledok. Priznaniu takéhoto nároku preto musí predchádzať právoplatné určenie neúčinnosti právneho úkonu.

13.3. Predpokladom naplnenia účelu odporovateľnosti je teda v prvom rade dosiahnutie výroku rozsudku, ktorý sa konkrétny právny úkon určí za neúčinný. Existencia rozsudového výroku o neúčinnosti konkrétneho právneho úkonu dlžníka je podkladom pre uspokojenie veriteľovej pohľadávky. Následne na uspokojenie veriteľovej vymáhateľnej pohľadávky možno vykonať exekúciu napr. predajom veci tak, ako by k zmene jej vlastníctva z dlžníka na iný subjekt (subjekt žalovaný v konaní o určenie neúčinnosti právneho úkonu) nebolo došlo (§ 42b ods. 4, časť vety pred bodkočiarkou OZ).. Pokiaľ však nie je možné uspokojiť vymáhateľnú pohľadávku veriteľa z toho, čo odporovateľným úkonom ušlo z dlžníkovho majetku, právoplatný rozsudok o neúčinnosti právneho úkonu veriteľovi uspokojenie pohľadávky neumožní. Judikatúra je totiž konštantná v tom, že rozhodnutím o odporovacej žalobe nedochádza k zmene subjektu povinného v exekučnom konaní (rozsudok NSSR z 13. 10.2011 sp.zn.3 M Cdo 15/2010). Rozhodnutie, ktorým súd odporovacej žalobe vyhovel, nerieši, a to ani v procesnej rovine, postavenie účastníkov exekučného konania; určuje len neúčinnosť právneho úkonu s tými dôsledkami, že veriteľ (oprávnený) môže požadovať uspokojenie svojej vymáhateľnej pohľadávky z toho, čo daným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho (povinného) majetku. Zo zákona nevyplyva ani právo veriteľa domáhať sa žalobou voči osobe, v prospech ktorej bol právny úkon urobený uloženia povinnosti strpieť výkon rozhodnutia postihnutím majetku, ktorý bol predmetom odporovateľného právneho úkonu.

13.4. Ak teda nie je možné uspokojiť vymáhateľnú pohľadávku veriteľa z toho, čo odporovateľným úkonom ušlo z dlžníkovho majetku má veriteľ právo na náhradu voči tomu, kto mal z odporovateľného právneho úkonu prospech. Ide o peňažnú náhradu, ktorá nepodlieha právnemu režimu náhrady škody a táto náhrada je obmedzená výškou získaného prospechu. Toto právo musí veriteľ uplatniť žalobou na plnenie. Toto právo môže veriteľ uplatniť samostatnou žalobou alebo súčasne v jednej žalobe spolu s nárokom na určenie neúčinnosti právneho úkonu. Súd však nemôže žalobu o vyslovenie neúčinnosti právneho úkonu zamietnuť z dôvodu, že prichádza do úvahy iba žaloba na plnenie v zmysle §42b ods.4 veta za bodkočiarkou OZ. Žaloba na plnenie totiž nie je odporovacou žalobou v zmysle § 42b ods.1 OZ.

13.5. Vyššie uvedený záver má oporu aj v historickom výklade. Odpor proti právnemu úkonu, ktorým dlžník ukracoval uspokojenie veriteľovej pohľadávky podľa zákona č. 141/1950 Sb. Občianskeho zákonníka (§ 46 a nasl.) bolo možné uplatniť nielen žalobou, ale aj námietkou proti žalobe. Dobová judikatúra (R1/1956) vyslovila, že „žaloba, ktorou sa odpor podľa §§ 46 uplatňuje, je spravidla žalobou na plnenie uvedeného obsahu, nie je žalobou na určenie, že právny úkon, o ktorý ide - pokiaľ skrakuje uspokojenie veriteľovej vymáhateľnej pohľadávky - nemá voči nemu právne následky. Neúčinnosti právneho úkonu sa teda súd zaoberá len ako predbežnou otázkou v dôvodoch rozhodnutí, nie v jeho výroku. Tomu tak bude však aj vtedy, ak sa odpor uplatní námietkou.“ Súčasne platný Občiansky zákonník právnou úpravu, podľa ktorej by veriteľovi pre uplatnenie odporového práva postačovala námietka, čo celý proces uspokojenia jeho pohľadávky zefektívňoval, však neprevzal.

14. Podľa názoru najvyššieho súdu odvolací súd pri riešení žalovaným v dovolaní označenej právnej otázky svoje rozhodnutie založil na vecne nesprávnom právnom názore.

14.1.V danom prípade odporovateľným právnym úkonom je zmluva o prevode členských práv a povinností k družstevnému bytu č. 8 na Nezábudkovej ul. č. 46, v Bratislave zo 7.02.2008 uzavretá medzi Annou Hanúskovou a žalovanými 1/ a 2/. V prípade vyslovenia neúčinnosti tohto právneho úkonu by mohol žalobca domáhať uspokojenie svojej vymáhateľnej pohľadávky postihnutím majetkového práva, ktoré ušlo z majetku dlžníčky Anny Hanuskovej. Žalovaní však ešte pred podaním žaloby členské právo k družstevnému bytu stratili. Ak teda odvolací súd zamietnutie žaloby o vyslovenie neúčinnosti predmetného právneho úkonu odôvodnil výlučne nemožnosťou uspokojenie sa veriteľa z toto práva, rozhodol nesprávne. Súd je povinný rozhodnúť o tom, či predmetným právnym úkonom boli alebo neboli naplnené podmienky uvedené v ustanovení § 42a OZ.

14.2.Otázkou, či majetková hodnota ktorú žalovaní nadobudli zmluvou o prevode členských práv k družstevnému bytu je totožná s majetkovou hodnotou predstavujúcou vlastnícke právo k predmetnému bytu sa dovolací súd nezaoberal, pretože od jej vyriešenia rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo. Odvolací súd ju ani neriešil nakoľko pre predmet daného konania nie je právne významná. Predmetom konania je žaloba o určenie, že právny úkon - zmluva o prevode členských práv a povinností k družstevnému bytu č. 8 na Nezábudkovej ul. č. 46, v Bratislave zo 7.02.2008 je voči žalobcovi právne neúčinná. Ďalší postup veriteľa pri vymáhaní jeho pohľadávky je predmetom iného potenciálneho konania (exekučného konania voči priamemu dlžníkovi, resp. konania o náhradu podľa §42b ods.4 veta za bodkočiarkou OZ).

15.Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalovaného je nielen procesne prípustné (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP), ale tiež dôvodné (§ 432 CSP), lebo je v ňom opodstatnene namietnuté, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Na podklade prípustného a dôvodne podaného dovolania zrušil najvyšší súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

16.Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 C.s.p.).

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.